

Επιστολή του Μητροπολίτη Κυδωνίας προς τον Χατζή Μιχάλη Γιάνναρη για τα γεγονότα της σφαγής

Από το βιβλίο του Α. Νανάκη

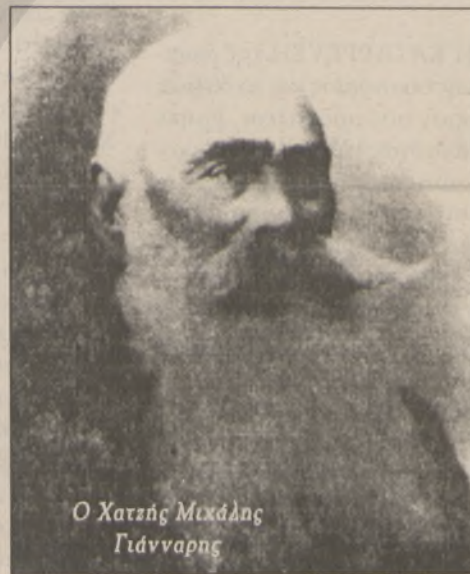
Τα γεγονότα της σφαγής του Ηρακλείου την 25η Αυγούστου του 1898 περιγράφει σε επιστολή του προς τον Χατζή Μιχάλη Γιάνναρη εκφράζοντας παράλληλα τις θέσεις του γύρω από τις συνέπειες των γεγονότων αυτών, ο Κυδωνίας και Αποκορώνου Νικηφόρος σε επιστολή που του απέστειλε στις 28 Αυγούστου του 1898, την οποία δημοσιεύει στο νέο ιδιαίτερα αξιόλογο βιβλίο του "Η εκκλησία της Κρήτης στην επανάσταση του 1897-98, ο Αρχιμανδρίτης-καθηγητής της Θεολογικής Σχολής στη Θεσ/κη κ. **Ανδρέας Νανάκης**.

Όπως εύστοχα υπογραμμίζεται στην επιστολή η κίνηση των Τούρκων στο Ηράκλειο όχι μόνο θα τους βλάψει αλλά και την οριστική λύση και απελευθέρωση θα επισπεύσει, όπως και έγινε. Το πλήρες κείμενο της επιστολής έχει ως εξής:

Αγαπητέ Αρχηγέ
κύριε Χατζή Μιχάλη Γιάνναρη, ευχόμεδά σοι.

Τα εσώκλειστα εφημερίδα και επισκεπτήριο έλαβον σήμερα εξ Αλεξανδρείας με την παράκλησιν να σας τα διαβιβάσω όπερ και πράττω.

Δεν εξεύρω αν ήλθον εις γνώσιν σας τα εν Ηρακλείω φοβερά κακουργήματα. Εν τούτοις σοι γνωρίζω ότι ενταύθα εγένετο γνωστά. Την 24 άγγλοι παρέλαβον διά να εγκαταστήσουν εις τα φορολογικά γραφεία τους διορισθέντας χριστιανούς. Οι Τούρκοι αντέστησαν και ούτως επήλθεν σύγκρουσις μεταξύ αυτών και των άγγλων καθ' ην εφονεύθησαν εκατέρωθεν. Οι φονευθέντες άγγλοι λέγεται ό-

Ο Χατζής Μιχάλης Γιάνναρης

τι είχε 13 στρατιώται και εις η δύο αξιωματικοί, πληγωθέντες δε περί τους 40, εικάζεται ό-τι και οι χριστιανοί οι μέλλοντες να καταλάβωσι τα φορολογικά γραφεία εφονεύθησαν. Αμέσως μετα τούτο γενική των Τούρκων επίθεση κατά παντός χριστιανού επηκολούθησε. Τα δύματα άλλοι αναβιβάζουν εις 400 και άλλοι εις 700 οι δε δυνηθέντες να καταφύγωσιν εις τα Προξενία οδηγήθησαν εις τον λιμένα και διά λέμβων επιβιβάσθησαν εις Αγγλικόν πολεμικόν το οποίον ως λέγεται θα τους μετακομίση ενταύθα. Τα Προξενία Αγγλικόν μετά του δυστυχούς Προξένου Α. Καλοκαρινού, το Γερμανικόν και το Ιταλικόν επιρπολήθησαν, ώστε και άπασα η από λιμένος μέχρι του

Διοικητηρίου συνοικία μετά πολλών οικογενειών επιρπολήθησαν. Η πόλις παριστά φρικώδες θέαμα. Οι Τούρκοι δεν επιτρέπουν εις τους Ευρωπαίους να αποβώσιν εις την πόλιν, οι οποίοι ηναγκάσθησαν να αποβώσιν εις τα περιξ αυτής. Οι χριστιανοί των Επαρχιών ειδοποιηθέντες συναθροίσθησαν και επέδθησαν κατά των εν τη ζώνη εστρατοπεδευμένων τούρκων στρατιωτών και τους εξετόπησαν των θέσεων των, αλλά κατόπιν πεισθέντες παρά των Αγγλων εσταμάτησαν μέχρις ου γνωσθώσι τα εν Ηρακλείω. Το Ηράκλειον ευρίσκεται εις την διάθεσιν των αγρίων Τούρκων, οίτινες φοβούμαι ότι θα το μεταβάλωσιν ολόκληρον εις ερείπια. Λέγεται ότι όσονούπω καταφθάνει εκεί στόλος αγγλικός και 400 άγγλοι στρατιώται και ότι εκ Τουλώνος επιβιβάσθησαν 700 γάλλοι στρατιώται δι' εδώ. Ενταύθα σωρηδόν αναχωρούσιν, οι μόλις ελδόντες χριστιανοί. Εγώ δεν συμμερίζομαι τον επικρατήσαντα φόβον. Οτι οι Τούρκοι θα επιχειρήσωσι και ενταύθα όκτι οι εις το Ηράκλειον διαστάω να το πιστεύσω. Πολλοί τούτων δεν είναι δυνατόν να μη διαβλέπωσιν ότι το θηριώδες και απονενομημένον κίνημα των εν Ηρακλείω ομοδρήσκων των όχι μόνον θα τους βλάψη, αλλ' ότι και την οριστική λύσιν ήτις θα εινε κατ' αυτών θα επισπεύση.

Το εκτελεστικόν σταματήσαν τας ενεργείας του διεμαρτυρήθη αντίγραφον του προς τον λαόν και τους Ναυάρχους εγγράφου του, αν και πιστεύω ότι θα έχετε, σας εσώκλειω. Διερχόμεδα πονηροτάτας ημέρας ο Θεός γενέσθω ημίν βοηθός και σκεπαστής. Και υμείς πρέπει

Ο Μητροπολίτης Κυδωνίας Νικηφόρος

να προσέχητε και να είσθε έτοιμοι εν ανάγκη να εκτελέσητε το πατριωτικόν καθήκον σας, αφέντες τα πάντα κατά μέρος και ενωθέντες άπαντες εις εν σώμα και μίαν ψυχήν. Αλλά προσέχοντες πάντοτε να μη ενεργηθή τι ακαίρωσ και να μη δοθή η ελαχίστη αφορμή παραπόνων και προπετούς ενεργείας. Πεποίθησις εις Θεόν, φρόνησις και επαγρύπνησις σώζουσι.

Εν Χανίοις τη 28 Αυγούστου 1898
υμετερος εις Θεόν ευκέτης

Ο Κυδωνίας και Αποκορώνου Νικηφόρος
Αγαπητέ Γεν. Αρχηγέ Κυδωνίας
κυριε Χατζή Μιχάλη Γιάνναρη,

Σήμερον μετά της εσώκλειστου έλαβον δύο αποδείξεις τας οποίας στέλλω υμιν, ινα υπογράψαντες αυτάς επιστρέψητέ μοι διά να τας στείλω εις τον πέμπσαντα. Τα Τουρκικά στρατεύματα μέχρι της 23 8/βρίου ελπίζεται εξ ολοκλήρου να έχωσιν εγκαταλείψει την Νήσον. Επί τω ευτυχει γεγονότι θέλομεν ψάλη πάνδημον δοξολογίαν ενταύθα, εγραψα δε και προς όλους τους ιερείς ινα και αυτοί την αυτήν επίσης ημέραν εις όλας τας εκκλησίας τελεσωσιν πανδήμους δοξολογίας. Υγιαίνετε.

Εν Χανίοις τη 16η 8/βρίου
υμετερος εις Θεόν ευκέτης

Ο Κυδωνίας και Αποκορώνου Νικηφόρος